

TRIVELIS

INŠTITUT ZA OBRAMBO, VARNOST IN ODPORNOST

Tuje manipuliranje z informacijami in vmešavanje: Narativni vzorci v Evropi

Primerjalna analiza in umestitev slovenskega prostora

Poročilo Inštituta Trivelis

Kazalo

Seznam kratic.....	3
Namen poročila	3
Metodološki okvir	4
Metodološke omejitve.....	4
I. Informacijski prostor kot sestavni del varnostne politike	5
21. februar 2022 – nagovor o Ukrajini (pred invazijo)	7
5. oktober 2023 – Valdai Discussion Club (razprava)	8
2. oktober 2025 – Valdai (NATO kot “blok z agresivno politiko”).....	8
II. Struktura in mehanizmi ruskega informacijskega delovanja v evropskem prostoru.....	9
III. Primeri regionalne prilagoditve FIMI: Zahodni Balkan, Srednja Evropa in izbrane države EU	13
Zahodni Balkan.....	13
Srbija kot primer prenosa in medijske amplifikacije geopolitičnih narativov	13
Severna Makedonija kot primer digitalne amplifikacije in prilagoditve proruskih narativov	15
Ključni podatki monitoringa (Severna Makedonija, 2023/2024).....	15
Rusija kot zagovornik “svobodnega sveta” in multipolarnosti – protizahodno/prorusko geopolitično okvirjanje	15
Humanitarni simboli in pacifistični jezik – pranje miru in moralna inverzija.....	15
Pravoslavno bratstvo kot super-narativ – pranje miru in moralna inverzija.....	15
Delegitimizacija institucij in elit – spodkopavanje makedonskih institucij.....	16
Anti-NATO narativi in 1999 – konspirativni protiglobalizem	16
Države EU	16
Nemčija kot primer prilagojenih narativov FIMI v kontekstu EU.....	18
Nemčija – Evropske parlamentarne volitve 2019	18
Poljska in širša srednjeevropska regija: sistematičnost, prenos in prilagoditev narativov	19
Zaključek: strukturna kontinuiteta narativov in slovenski kontekst	21

Seznam kratic

EDMO – Evropski observatorij za digitalne medije (*European Digital Media Observatory*)

EEAS – Evropska služba za zunanje delovanje (*European External Action Service*)

EU – Evropska unija

FIMI – Tuje manipuliranje z informacijami in vmešavanje (*Foreign Information Manipulation and Interference*)

NATO – Severnoatlantska pogodba (*North Atlantic Treaty Organization*)

NTV – Ruska televizijska hiša

RE/RL – Radio Free Europe/Radio Liberty

RT – Russia Today

TASS – Ruska državna tiskovna agencija

ZDA – Združene države Amerike

Namen poročila

Namen poročila je analitični pregled izbranih vzorcev in narativov, zaznanih v evropskem informacijskem prostoru, ter njihova primerjava z diskurzom v slovenskem javnem prostoru. Analiza ne zajema vseh držav članic EU, niti vseh možnih narativov, temveč temelji na izbranem vzorcu držav in reprezentativnih primerov, ki so bili v evropskih študijah že prepoznani kot relevantni za razumevanje tujih informacijskih operacij (FIMI – Foreign Information Manipulation and Interference) delovanja. Prav tako ne trdi, da so predstavljeni narativi edini prisotni v prostoru, ampak obravnava analitični vzorec, ki omogoča primerjalno presojo trendov.

Poročilo izpostavlja, na kakšen način se postopno vpeljuje tuje manipuliranje z informacijami in vmešavanje (FIMI) v lokalno okolje – s prilagajanjem vsebine, lokalizacijo sporočil in vključevanjem domačih akterjev v širjenje narativnih okvirov. Raziskovalno izhodišče ni usmerjeno v presojo posameznih izjav ali akterjev, temveč v pregled ponavljajočih se razpravnih vzorcev v Evropi, ki so bili v evropskih analizah že prepoznani kot del širših strategij FIMI. Ključno vprašanje, ki ga naslavlja poročilo, je, ali je mogoče v slovenskem informacijskem prostoru zaznati vsebinsko in strukturno ponovljivost teh istih vzorcev – v smislu podobnih interpretativnih okvirov, retoričnih poudarkov in tematskih sklopov. Ugotovitve kažejo, da so nekateri ponavljajoči se vzorci prepoznavni tudi v Sloveniji, in to v obliki, ki je primerljiva z že dokumentiranimi primeri v drugih evropskih državah. Namen poročila ni obravnava morebitne neposredne koordinacije, organizirane povezanosti ali namerne sodelovanja domačih akterjev z zunanjimi strukturami. Analiza ne obravnava legitimnosti posameznih političnih stališč, niti ne presoja pravice do kritike EU, NATO ali drugih mednarodnih akterjev. Osredotoča se izključno na identifikacijo ponavljajočih se diskurzivnih vzorcev in njihovo primerjalno umestitev v širši evropski kontekst. Namen takšne obravnave ni atribucija ali označevanje posameznikov, temveč razumevanje strukturne skladnosti narativnih okvirov in njihove funkcionalne vloge v informacijskem prostoru.

Cilj poročila zato ni presoja stališč posameznikov ali skupin ali legitimnosti javne razprave, temveč analitična identifikacija diskurzivnih struktur in njihova primerjalna umestitev v širši evropski kontekst ponavljajočih se informacijskih vzorcev. Namen poročila je ozaveščanje širše javnosti o pojavih tujega vplivanja v evropskem informacijskem prostoru.

Metodološki okvir

Analiza v poročilu temelji na vnaprej določenih kriterijih, po katerih se navedena vsebina umešča v analitični okvir FIMI. Ključni kriteriji niso vezani na domnevo o nameri posameznega akterja, ampak na strukturne in funkcionalne značilnosti diskurza. Vsebina je obravnavana kot relevantna za okvir FIMI, kadar izpolnjuje enega ali več naslednjih pogojev:

- vsebinska skladnost z že dokumentiranimi in v evropskih poročilih prepoznanimi narativnimi vzorci;
- ponovljivost in konsistentnost istega interpretativnega okvira čez čas;
- časovno ali tematsko ujemanje s širšimi mednarodnimi narativnimi trendi;
- sinhronizirano pojavljanje podobnih sporočil v več državah ali na več platformah.

Povezava z državnimi akterji ali formalnimi strukturami ni pogoj za analitično vključitev vsebine v okvir FIMI. Takšna povezava je obravnavana le tam, kjer je že dokumentirana v drugih javnih virih (npr. poročila EEAS, EUvsDisinfo, EU DisinfoLab ipd.). V nasprotnem primeru analiza ostaja na ravni narativne primerjave in ne atribucije. Analiza ne sklepa o tem, katera od teh ravni velja v posameznem primeru, temveč ugotavlja funkcionalno skladnost diskurza z že identificiranimi mednarodnimi narativnimi vzorci.

Metodološke omejitve

Poročilo obravnava omejen nabor držav in primerov ter ni zasnovano kot celovit pregled vseh aktivnosti FIMI v Evropi v tej fazi. Analiza temelji na javno dostopnih poročilih, bazah podatkov in sekundarnih raziskavah, kar pomeni, da ne vključuje zaprtih podatkov, platformskih notranjih metrik ali varnostno-obveščevalnih ocen. Med državami obstajajo razlike v razpoložljivosti empiričnih podatkov, zato so nekatere primerjave nujno bolj kvalitativne kot kvantitativne. Poročilo ne meri dosega, učinkovitosti ali vpliva posameznih narativov na javno mnenje, volilno vedenje ali politične odločitve. Osredotoča se na prisotnost narativ, ponovljivost in časovno in vsebinsko ujemanje z že dokumentiranimi vzorci. Prav tako ne ugotavlja namena ali zavestne vpletenosti domačih akterjev in ne izvaja jezikovno-forenzičnih ali atribucijskih analiz. Analitični okvir ostaja omejen na strukturno in primerjalno obravnavo diskurzivnih vzorcev.

I. Informacijski prostor kot sestavni del varnostne politike

Informacijski prostor je hkrati temelj demokratičnega delovanja evropskih družb in posledično eden izmed najbolj ranljivih segmentov. Javna razprava in svoboden pretok informacij, ki omogočata oblikovanje mnenj na podlagi preverljivih virov, sta ključna za delovanje demokratične družbe. Odprtost in pluralnost hkrati ustvarjata pogoje za ranljivost informacijskega prostora različnim oblikam zunanje vpliva.

Tuje manipuliranje z informacijami in vmešavanje (Foreign Information Manipulation and Interference – FIMI) se v mednarodnem okolju uporablja kot instrument vplivanja, ki presega posamezne dezinformacijske kampanje ali propagando. Gre za strateško uporabo informacijskega prostora z namenom oblikovanja percepcij in vplivanja na družbeni diskurz. Namen uporabe FIMI je vplivati na javno razpravo in izmenjavo informacij kot tudi na procese odločanja. Z napadom na jedro demokratičnega upravljanja se spodkopava demokratičnost družbe, krha temeljno zaupanje in s tem možnost demokratičnih akterjev – vlade, medijev, civilne družbe – da delujejo učinkovito in usklajeno.

Namen tega poročila je analitični pregled izbranih vzorcev in narativov FIMI, zaznanih v evropskem informacijskem prostoru, ter njihova primerjava z diskurzom v slovenskem javnem prostoru. Analiza ne zajema vseh držav članic Evropske unije niti vseh možnih narativov, temveč temelji na izbranem vzorcu držav in reprezentativnih primerov, ki so bili v evropskih študijah¹ že prepoznani kot relevantni za razumevanje delovanja FIMI. Poročilo se osredotoča na ponavljajoče se diskurzne strukture, njihovo časovno vztrajnost in načine lokalizacije v različnih nacionalnih kontekstih.

V nadaljevanju se poročilo osredotoča na analizo ruskih informacijskih vplivov. Takšna usmeritev ne izhaja iz predpostavke izključnosti ali edinstvenosti enega akterja, temveč iz dejstva, da so ruske operacije FIMI v evropskem prostoru med najbolj dokumentiranimi in sistematično analiziranimi v javno dostopnih poročilih evropskih institucij², nevladnih organizacij ter akademskih in raziskovalnih centrov. Rusija ima zelo razvite in institucionalizirane zmogljivosti na področju informacijskega vplivanja. Zaradi svoje razširjenosti, kontinuitete in vsebinske konsistentnosti predstavljajo primer, ki omogoča primerjalno analizo ponavljajočih se narativnih vzorcev.

Takšen analitični pristop izhaja tudi iz ugotovitev raziskav informacijskega vplivanja, ki opozarjajo, da sodobne operacije pogosto ne temeljijo na promoviranju enotne alternativne razlage dogodkov, temveč na hkratnem širjenju več medsebojno nasprotujočih si narativov. Kot ugotavlja Peter Pomerantsev, je učinek takšnih pristopov fragmentacija informacijskega prostora, v katerem postane konsenz o osnovnih dejstvih težje dosegljiv.³ Podobno RAND Corporation v svoji analizi t. i. modela “firehose of falsehood” ugotavlja, da sodobne propagandne strategije temeljijo na veliki količini, hitrosti in raznolikosti pogosto tudi medsebojno protislovnih

---

¹ Pregled javno dostopnih študij, ki so navedene v poročilu in med drugim vključujejo: EUvsDisinfo (EEAS East StratCom Task Force) – baza z > 13.000 primeri proruskih dezinformacij / European External Action Service EEAS – letna poročila FIMI / NATO StratCom CoE (Centre of Excellence for Strategic Communications, Riga) / DFRLab (Digital Forensic Research Lab, Atlantic Council) / ISD Global (Institute for Strategic Dialogue) – poročilo o Zahodnem Balkanu 2024 / GLOBSEC Trends – ankete o zaznavanju groženj v Srednji in Vzhodni Evropi / AMO (Association for International Affairs) – analiza Češke, Slovaške in Poljske, in druge, navedene v tem poročilu.

² EEAS – letna poročila FIMI

³ Pomerantsev, P. (2014). *Nothing Is True and Everything Is Possible: The Surreal Heart of the New Russia*. New York: PublicAffairs. / Pomerantsev, P. (2019). *This Is Not Propaganda: Adventures in the War Against Reality*. London: Faber & Faber.

sporočil, katerih cilj ni nujno prepričevanje, temveč ustvarjanje zmede in zmanjševanje zaupanja v informacijsko okolje. Takšne prakse zmanjšujejo učinkovitost javne razprave kot mehanizma demokratičnega odločanja.⁴

Rusija ima dolgo tradicijo uporabe psiholoških in vplivnih operacij kot del širšega zunanjepolitičnega in varnostnega delovanja. Podobno razumevanje informacijskega okolja kot področja nacionalne odpornosti se vse bolj uveljavlja tudi v demokratičnih državah, kar se odraža v institucionalnih odzivih, kot je ustanovitev Swedish Psychological Defence Agency v 2022, katere mandat vključuje krepitev družbene odpornosti proti tujim zavajajočim informacijskim vplivom ob hkratnem varovanju svobode izražanja.

V ruskem strateškem razumevanju informacijski prostor predstavlja instrument državne moči. To izhodišče je jasno razvidno iz članka generala Valerija Gerasimova, načelnika generalštaba ruske vojske in enega osrednjih oblikovalcev sodobne ruske vojaške doktrine, *The Value of Science Is in the Foresight: New Challenges Demand Rethinking the Forms and Methods of Carrying Out Combat Operations*⁵, kjer avtor opisuje, kako Rusija razume naravo sodobnega konflikta. General Gerasimov zapiše, da "vloga nevojaških sredstev pri doseganju političnih in strateških ciljev v številnih primerih presega učinkovitost orožja" in da so ta sredstva "po obsegu in vplivu pogosto primerljiva z vojaško silo".

V ruskem vojaško-strateškem okviru je informacijsko bojevanje opredeljeno kot stalna in sistematična oblika delovanja države, ki poteka tako v miru kot v kriznih in vojnih razmerah. Gre tako za aktivnosti širjenja propagande in dezinformacij kot tudi za širši sklop ukrepov, ki vključujejo nadzor narativov, vplivanja na javno diskusijo, sprožanje erozije zaupanja v institucije nasprotnika in zaščito lastnega informacijskega prostora. Kontinuiteto tovrstnega pristopa je mogoče zaslediti že v sovjetski praksi t. i. "aktivnih ukrepov", ki jih Thomas Rid obravnava kot obliko političnega bojevanja, usmerjenega v dolgoročno vplivanje na percepcije in procese odločanja v ciljnih družbah.⁶ Informacijsko bojevanje je razumljeno kot orodje predpriprave, spremljanja in utrjevanja drugih oblik državnega delovanja, pri čemer se narativi uporabljajo dolgoročno, ponavljajoče in prilagodljivo, skladno s širšimi zunanjepolitičnimi in varnostnimi interesi Ruske federacije.

Ključni element Gerasimovove logike je zameglitev ločnice med vojno in mirom. V besedilu navaja, da "razlika med stanjem vojne in miru vse bolj izgublja svoj pomen" in da se konflikti razvijajo "ne po klasičnih vzorcih razglasitve vojne, temveč postopno, skozi kompleks političnih, gospodarskih, informacijskih in drugih ukrepov".⁷ Ta pogled pojasnjuje, zakaj rusko informacijsko delovanje ni vezano izključno na krizne trenutke ali odprte vojaške spopade, ampak poteka kontinuirano in dolgoročno. Narativi, ki se pojavljajo v različnih obdobjih in okoljih, so v tem okviru del vzdrževanega strateškega pritiska, namenjenega oblikovanju interpretativnega okolja.

General Gerasimov dodatno poudari, da sodobni konflikti temeljijo na "integrirani uporabi političnih, gospodarskih, informacijsko-komunikacijskih in drugih ukrepov, usklajenih v enoten kompleks delovanja".⁸ Ta formulacija ima neposredne metodološke implikacije za to poročilo. Ker ruska strategija informacijsko delovanje opredeljuje kot del usklajenega delovanja države, je analitično utemeljeno diskurzne vzorce obravnavati kot strukturne in ponovljive pojave, ne kot niz nepovezanih posameznih primerov. Poročilo zato analizira narative kronološko in primerjalno, brez sklepanja o njihovi neposredni učinkovitosti ali vplivu na vedenje javnosti.

---

⁴ Paul, C. & Matthews, M. (2016). *The Russian »Firehose of Falsehood« Propaganda Model: Why It Might Work and Options to Counter It*. Santa Monica, CA: RAND Corporation: <https://www.rand.org/pubs/perspectives/PE198.html>

⁵ Gerasimov, Valerij. (2013). *The Value of Science Is in the Foresight: New Challenges Demand Rethinking the Forms and Methods of Carrying Out Combat Operations*. https://www.armyupress.army.mil/portals/7/military-review/archives/english/militaryreview_20160228_art008.pdf

⁶ Rid, T. (2020). *Active Measures: The Secret History of Disinformation and Political Warfare*. New York: Farrar, Straus and Giroux.

⁷ Gerasimov, Valerij. (2013). *The Value of Science Is in the Foresight: New Challenges Demand Rethinking the Forms and Methods of Carrying Out Combat Operations*. https://www.armyupress.army.mil/portals/7/military-review/archives/english/militaryreview_20160228_art008.pdf

⁸ Gerasimov, Valerij. (2013). *The Value of Science Is in the Foresight: New Challenges Demand Rethinking the Forms and Methods of Carrying Out Combat Operations*. https://www.armyupress.army.mil/portals/7/military-review/archives/english/militaryreview_20160228_art008.pdf

Težišče analize je v identifikaciji diskurzivnih struktur, ki so skladne z ruskim razumevanjem informacijskega prostora kot operativnega orodja zunanje in varnostne politike.

Izjave najvišjih državnih predstavnikov Rusije so eden od ključnih indikatorjev narativnega okvira, ki se nato reproducira v medijih in širšem informacijskem okolju. Iz tovrstnih izjav je razvidno, da vodstvo Rusije odnose z Zahodom interpretira kot stanje konflikta – političnega, varnostnega ali celo širše, civilizacijskega.

Percepcija, da sta EU in NATO sistemski grožnji Rusiji, je dosledno izražena v izjavah ruskih voditeljev ter v razvoju odnosov med Rusijo in državami EU. V javnih nastopih ruskega političnega vrha je zaznati konsistenten narativ, po katerem je NATO agresivno zavezništvo, pred katerim se mora Rusija braniti, EU pa politični in geostrateški podaljšek istega varnostnega okvira. Zato je pomembno, da se izjave ruskih voditeljev spremljajo v tem kontekstu – kot del širšega varnostnega okvirja, v katerem se dosledno ponavljajo sporočila o ogroženosti Rusije, agresivnosti Zahoda in legitimnosti “obrambnega odziva”.

Kot del analize se vključuje tudi vzorčni pregled izjav voditeljev Rusije. Javni nastopi ruskega političnega vrha v obdobju 2007–2025 kažejo kontinuiteto in postopno utrjevanje interpretativnega modela, v katerem je NATO, s kasnejšim vpeljevanjem Evropske unije, predstavljen kot agresiven akter, Rusija pa kot država, ki se odziva na zunanje grožnje. Ta okvir ni nastal ad hoc ob začetku vojne proti Ukrajini, temveč ima globlje programske korenine.

Od Münchenske varnostne konference leta 2007 dalje je mogoče slediti postopnemu oblikovanju in konsolidaciji narativa, ki temelji na treh ključnih elementih:

1. NATO/Zahod destabilizira in ogroža Rusijo.
2. Rusija je prisiljena v obrambno reakcijo.
3. Vsak zahodni varnostni ukrep je predstavljen kot provokacija ali eskalacija.

Sčasoma se je ta okvir prilagajal kontekstu – od širitev NATO, prek vojne v Ukrajini, do aktualnih varnostnih razprav – vendar njegova struktura ostaja stabilna. Posebej po letu 2021, ko je Rusija postavila varnostne ultimat, se je narativ okrepil in postal centralni legitimacijski temelj vojaških in političnih odločitev.

Primeri

21. februar 2022 – nagovor o Ukrajini (pred invazijo)

Tri dni pred začetkom obsežne invazije na Ukrajino je ruski predsednik Vladimir Putin v televizijskem nagovoru oblikoval enega ključnih narativnih okvirov, ki so kasneje spremljali rusko vojaško delovanje. Ukrajina je bila predstavljena kot orodje Zahoda, predvsem NATO, ki naj bi Rusijo neposredno ogrožal. V govoru je izpostavil, da naj bi bila Rusija v dokumentih NATO označena kot glavna grožnja, Ukrajina pa kot potencialno izhodišče za pritisk ali agresijo proti Rusiji.

Funkcija tega narativnega okvira je bila preusmerjanje odgovornosti za prihajajoči konflikt. Namesto da bi bila Rusija predstavljena kot akter, ki sproža vojaško operacijo, je bil konflikt uokvirjen kot preventivni ali obrambni odziv na domnevno agresivno širitev Zahoda. Takšna formulacija ustvarja podlago za legitimizacijo vojaških dejanj kot nujnih za lastno varnost.

Vir: Govor predsednika Ruske federacije, 21. februar 2022⁹

---

⁹ Kremlin.ru, Address by the President of the Russian Federation, 21 February 2022. <http://en.kremlin.ru/events/president/transcripts/67828>

5. oktober 2023 – Valdai Discussion Club (razprava)

Na srečanju Valdai Discussion Club oktobra 2023 je predsednik Putin ponovno uporabil podoben interpretativni okvir, tokrat v širšem geopolitičnem kontekstu Evrope in NATO. V razpravi je govoril o “agresivni politiki NATO” in o tem, da Rusija zgolj odgovarja na stopnjevanje pritiska oziroma agresije.

Ta diskurz utrjuje dolgoročno narativo, po kateri je NATO akter eskalacije, medtem ko je Rusija predstavljena kot država, ki se brani ali reagira na zunanje grožnje. Ponovna uporaba istega okvirja v letu 2023 kaže na konsistentnost komunikacijske strategije: vojna ni predstavljena kot projekt ruske ekspanzije, temveč kot posledica domnevne zahodne agresivnosti.

Vir: Srečanje Valdai Discussion Club, 5. oktober 2023¹⁰

2. oktober 2025 – Valdai (NATO kot “blok z agresivno politiko”)

Na srečanju Valdai oktobra 2025 je bil narativ še dodatno poenostavljen. NATO je bil neposredno opisan kot “blok z agresivno politiko do Rusije”. Gre za zgostitev prejšnjih argumentov v enostavno in jasno oznako, ki deluje kot slogan.

Analično gledano ta formulacija omogoča lažjo medijsko reprodukcijo in amplifikacijo. Kratke, kategorične oznake (“agresivni blok”) so primerne za širjenje po državnih medijih, spletnih portalih in družbenih omrežjih. Funkcija takšne retorike je utrditi črno-beli okvir: NATO kot agresor, Rusija kot obrambni akter.

Vir: Srečanje Valdai Discussion Club, 2. oktober 2025¹¹

Kronološki pregled nekaterih izjav, ki ponazarjajo razvoj in utrjevanje narativov

Datum/vir	Narativna funkcija	Ključni izsek in kontekst
10. 2. 2007 – govor predsednika Putina na Münchenski varnostni konferenci ¹²	Programski temelj NATO-agresijskega okvira	Putin prvič v javni areni sistematično postavi okvir “Zahod/NATO destabilizira”. Govori o širitvi NATO in ameriški dominanci. Gre za zgodnji programski nastop, na katerega se propagandni kanali sklicujejo vse do danes.
Junij 2016 – govor predsednika Putina v državni dumi ¹³	Utrjevanje narativa zahodne agresije	Putin Zahod opisuje kot agresiven do Rusije. Izjava postane standardni propagandni citat za leta 2022–2024.
23. 12. 2021 – ultimatum NATO ¹⁴	Rusija kot obrambna sila	Putin: “Ni nas, ki grozimo komu. To so ZDA, ki so prišle k nam domov z raketami.” Postavi enačbo: Rusija = žrtev, NATO = agresor.

¹⁰ Kremlin.ru, Valdai Discussion Club Meeting (Q&A), 5 October 2023.

<http://en.kremlin.ru/events/president/transcripts/72444>

¹¹ Kremlin.ru, Valdai Discussion Club Meeting, 2 October 2025. <http://en.kremlin.ru/events/president/transcripts/78134>

¹² Münchenski govor, 10. 2. 2007. <http://en.kremlin.ru/events/president/transcripts/24034>

¹³ Putin – govor državni dumi, 2016 (zahodna agresija). <https://www.rferl.org/a/russia-putin-duma-plenary-aggressive-western-actions/27813321.html>

¹⁴ Putin – ultimatum NATO, 23. 12. 2021. <https://timesofindia.indiatimes.com/world/rest-of-world/its-not-us-who-threaten-anyone-vladimir-putin-urges-nato-pledges/articleshow/88457776.cms>

21. 2. 2022 – nagovor pred invazijo ¹⁵	Preusmerjanje odgovornosti	Putin Ukrajino prikazuje kot “izhodišče” Zahoda in trdi, da je Rusija ogrožena. Vojna se predstavi kot preventivni/obrambni odziv. Direktno primerljivo z narativi po vsem Balkanu.
5. 10. 2023 – govor predsednika Putina, Valdai Discussion Club ¹⁶	Dolgoročno utrjevanje okvira	Putin govori o “agresivni politiki NATO” in o ruskem “odzivu na agresijo”. Primer utrjevanja narativnega okvira za akademska in elitna občinstva.
2. 10. 2025 – govor predsednika Putina, Valdai Discussion Club (NATO kot agresor) ¹⁷	Sloganska kondenzacija za amplifikacijo	Putin: “NATO je blok z agresivno politiko do Rusije.” Enostaven slogan, primeren za neposredno amplifikacijo na družbenih omrežjih in v kanalih Telegram.
2025 – Zakharova o preventivnem napadu NATO ¹⁸	Eskalacijska retorika	Zakharova izjave o preventivnem napadu NATO označi kot “eskalacijo”. Tipičen primer preusmerjanja: vsak obrambni ukrep NATO postane “provokacija”.
24. 6. 2024 – minister Lavrov (MID, Nemčija) ^{19 20}	Diplomatska normalizacija	Lavrov isti okvir reproducira v diplomatskih izjavah. Putin postavi politični okvir, ministrstvo MID ga ponovi in operacionalizira – “večzvočje” ruskega uradnega diskurza.

Skupna rdeča nit navedenih govorov: Zahod/NATO = agresor/eskalator; Rusija = odziv/obramba; Ukrajina = instrument/izpostava Zahoda. Ta okvir je posebej učinkovit za FIMI, ker zmanjšuje kompleksnost in olajša polarizacijo v vsakem lokalnem kontekstu.

II. Struktura in mehanizmi ruskega informacijskega delovanja v evropskem prostoru

Rusija v evropski informacijski prostor že desetletja sistematično vnaša svoje poglede na družbo, varnost in mednarodne odnose. Če se je v preteklosti uporabljal izraz psihološke operacije, danes govorimo o hibridnem delovanju, ki ga dodatno pospešujejo internet in družbena omrežja. Ker Moskva odnose z EU in državami NATO

¹⁵ Putin – nagovor pred invazijo, 21. 2. 2022. <http://en.kremlin.ru/events/president/transcripts/67828>

¹⁶ Valdai Discussion Club, 5. 10. 2023. <http://en.kremlin.ru/events/president/transcripts/72444>

¹⁷ Putin – Valdai, 2. 10. 2025. <http://en.kremlin.ru/events/president/transcripts/78134>

¹⁸ Zakharova – izjava o preventivnem napadu NATO, december 2025. <https://www.reuters.com/world/china/russia-says-nato-remarks-pre-emptive-strike-are-irresponsible-escalatory-2025-12-01/>

¹⁹ Lavrov – MID, Nemčija, 24. 6. 2024.

https://germany.mid.ru/de/aktuelles/pressemitteilungen/foreign_minister_serгей_lavrov_s_statement_and_answers_to_media_questions_at_a_joint_news_conference/

²⁰ MID.ru: Lavrov – tiskovne konference in izjave 2022–2025. mid.ru/en/foreign_policy/news

razume v okvirju konflikta, uporablja hibridne metode za spodkopavanje evropskega in evroatlantskega zaveznitva ter enotnosti njegovih članic. Ruski vplivi so izrazito prisotni v evropskem informacijskem prostoru, kar je neposredno povezano z obsegom sredstev, ki jih Rusija namenja informacijskemu delovanju.

Temelj ruske komunikacijske strategije ne izhaja iz načela preverjanja dejstev ali prilagajanja analiz realnim okoliščinam, temveč iz širjenja interpretativnih okvirov, ki utrjujejo ruski vpliv. Kot je zapisal Flemming Splidsboel Hansen: "Temeljno načelo ruske dezinformacijske strategije je trditev, da so vse novice konstruirane in zato predmet spora. V postmodernej tradiciji ne obstajajo 'objektivne novice' – obstajajo le različne, med seboj tekmujoče interpretacije, ki domnevno prikazujejo različne vidike tistega, čemur lahko rečemo "resničnost"."²¹ To pomeni, da preverjanje dejstev ni razumljeno kot temeljno vodilo, temveč je resničnost predstavljena kot tekmovanje med različnimi interpretacijami, kjer je cilj vzpostaviti prevladujoč okvir in ne zagotoviti preverljive dejstvene slike.

Rusija je razvila učinkovita orodja za doseganje domače in tuje publike, pri čemer sredstva, vložena v medijsko infrastrukturo, kažejo na strateški pomen informacijske sfere. Po poročanju MBK Media je iz priloge k osnutku zveznega proračuna za leto 2020 in načrtovano obdobje 2021–2022 razvidno, da naj bi štirje ključni državni mediji – VGTRK, Channel One, NTV in RT – v treh letih prejeli več kot 148 milijard rubljev državnih sredstev.²² Skupno to pomeni približno 2,06 milijarde evrov (menjalni tečaj leta 2019). Za primerjavo: leta 2020 je Deutsche Welle prejel 417 milijonov evrov za izvajanje globalnih novic v več jezikih.²³ Namen primerjave ni merjenje vsebinske primerljivosti, temveč samo prikaz obsega ruske državne podpore medijskim projektom.

Mediji oz. organizacije, kot sta Sputnik News (Sputnik) in RT, delujejo kot osrednji nosilci narativnih okvirov. Njihova funkcija presega klasično novinarstvo in je namenjena oblikovanju interpretacijskega okolja, ki je skladno z interesi ruske države. Sputnik in RT sta bila označena kot medija prvega reda (*tier-one media*), kar pomeni, da sta tesno pod državnim nadzorom, čeprav uporabljata sodobne digitalne platforme kot primarni kanal širjenja vsebin.²⁴ Dodatno je nekdanji direktor berlinske podružnice potrdil, da Sputnik sledi liniji ruske vlade in da večina vsebin prihaja neposredno iz Moskve.²⁵

Po omejitvah delovanja teh organizacij v Evropski uniji so se pojavili novi portali, nekateri lokalizirani, drugi z mednarodnim dosegom, kot na primer Portal Kombat mreža. Namen teh vsebin ni zgolj objava člankov, temveč penetracija družbenih omrežij, kjer se nato oblikuje dodatna infrastruktura za amplifikacijo. Tako se vzpostavi večplastni sistem širjenja, v katerem se vsebine selijo z uradnih virov na alternativne platforme in naprej na družbena omrežja.

Sputnik v Srbiji še vedno deluje in je pomemben instrument širjenja proruskih narativov na območju Zahodnega Balkana. Zaradi prepletenosti informacijskih prostorov in močne digitalne povezanosti je tudi slovenski informacijski prostor izpostavljen tem vsebinam, saj se prek družbenih omrežij prelivajo čez meje.

Proruski narativi tako potujejo od izvornih, "avtoritativnih" virov – govorov ruskega vodstva, uradnih izjav in državnih medijev – do širše javnosti prek vzpostavljenega in delujočega sistema, ki sistematično operira v evropskem informacijskem prostoru. Vzorci v državah EU in širše kažejo na strukturiran, ponovljiv model delovanja, ki presega posamezne incidente in tvori konsistentno informacijsko strategijo.

STOPNJA 1

IZVORNI VIRI – "avtoritativni" Kremeljevi kanali

RT, TASS, RIA Novosti, Sputnik, Izvestija, Pravda, Rossiyskaya Gazeta. Govori vodstva: predsednika Putina, ministra Lavrova in uradnih predstavnikov (Peskov, Zakharova). Ruska

²¹ Hansen, Flemming Splidsboel, *Russian Hybrid Warfare*, Danish Institute for International Studies, 2017, stran 22.

²² *The Insider* – VGTRK, Channel One, NTV, and RT will receive nearly 150 billion rubles from the budget over three years. <https://theins.ru/news/178050>, 29 Sept 2019.

²³ Deutsche Welle Anstalt des öffentlichen Rechts, Bonn, *Management report for the financial year from 01 January 2020 to 31 December 2020*.

²⁴ Hansen, Flemming Splidsboel, *Russian Hybrid Warfare*, Danish Institute for International Studies, 2017, stran 22.

²⁵ Dr. Spahn, Susanne, *Russian Media in Germany, How Russian Information Warfare and disinformation have affected Germany*, Institut für Strategie- Politik- Sicherheits- und Wirtschaftsberatung IPSW, 2021.

	veleposlaništva v ciljnih državah. Vsebine so formalno “novinarske”, vendar v resnici propagandne.
STOPNJA 2	<p>PREVOD IN LOKALIZACIJA – proxy portali in mreže/organizacije</p> <p>Lokalni <i>proxy</i> spletni portali (npr. <i>Doppelganger</i> lažni kloni medijev, Portal Kombat mreža, Hlavné správy SK, AC24 CZ, Informer RS, kurir.rs itd.) prevedejo in lokalizirajo vsebine. Kompleksni politični govori so poenostavljeni v čustveno nabite, binarne slogane: “NATO nas bo vlekkel v vojno” ali “EU nas izkorišča”. Prokremeljski think-tanki nudijo psevdokademski okvir.</p>
STOPNJA 3	<p>AMPLIFIKACIJA – politični akterji, vplivneži, družbena omrežja</p> <p>Vsebine prevzamejo politični akterji, ki jim dajo legitimnost z javnimi izjavami. Kanali Telegram z deset tisoč sledilci, Facebookove strani z lažno <i>grassroots</i> dinamiko (t. i. <i>trol farme</i>), vplivneži na TikToku/YouTubu. RFE/RL je dokumentiral avtomatiziran Portal Kombat mreža, ki je v eni uri ustvaril več kot 100 proruskih člankov.</p>
STOPNJA 4	<p>MASOVNA DISTRIBUCIJA – splošna javnost</p> <p>Vsebine se razširijo prek medosebnega deljenja na WhatsApp/Viber/Signal, mainstream mediji nekatere narative povzamejo (zlasti tabloidi), javnost narative integrira v lastna prepričanja. Ponavljanje ustvari “realnost po meri” – Rusija kot obrambnik miru, NATO/EU kot agresorji.</p>

Tabela temelji na sintezi podatkov več virov.²⁶

Ranljivost družbenih omrežij: podatki podjetja Meta za leto 2024 dodatno ponazarjajo razsežnost in sistemsko naravo zlorab družbenih omrežij. V tretjem četrletju 2024 je podjetje odstranilo dve omrežji zaradi kršitve politike o usklajenem neavtentičnem vedenju (*Coordinated Inauthentic Behaviour – CIB*), v četrtem četrletju 2024 pa še eno takšno omrežje, ki je bilo (dejansko ali potencialno) usmerjeno proti eni ali več evropskim državam.

Hkrati je Meta poročala, da je v tretjem četrletju 2024 ukrepala proti 1,1 milijarde lažnih računov, v četrtem četrletju 2024 pa proti 1,4 milijarde lažnih računov na Facebooku po vsem svetu.²⁷

²⁶ EUvsDisinfo (EEAS East StratCom Task Force) – baza z > 13.000 primeri proruskih dezinformacij

NATO StratCom CoE (Centre of Excellence for Strategic Communications, Riga).

DFRLab (Digital Forensic Research Lab, Atlantic Council) ISD Global (Institute for Strategic Dialogue) – poročilo o Zahodnem Balkanu 2024

GLOBSEC Trends – ankete o zaznavanju groženj v Srednji in Vzhodni Evropi

AMO (Association for International Affairs) – analiza Češke, Slovaške in Poljske

CIDOB Barcelona Centre for International Affairs

RFE/RL Balkan Service – preiskave dezinformacijskih omrežij

Center for the Study of Democracy (CSD), Sofija – analiza Jugovzhodne Evrope

Bloomsbury Intelligence and Security Institute (BISI) – Zahodni Balkan 2025

Slovenija kot referenčni primer: dokument »Narativi FIMI v Sloveniji« (2025)

²⁷ Meta, Code of Practice on Disinformation – Report of Meta for the period 01 July 2024 to 31 December 2024

Ti podatki niso vezani na posamezno državo in sami po sebi ne dokazujejo ciljane operacije proti konkretni nacionalni politični sferi. Nakazujejo pa, da so družbena omrežja sistemsko uporabljena – oziroma zlorabljena – za ustvarjanje neavtentičnih omrežij, umetno amplifikacijo vsebin in manipulacijo informacijskega prostora. Količina odstranjenih računov in razkritih omrežij potrjuje, da gre za industrijsko razsežen pojav, ki presega posamezne incidente in zahteva stalno spremljanje ter analitično previdnost pri interpretaciji digitalnih razprav.

III. Primeri regionalne prilagoditve FIMI: Zahodni Balkan, Srednja Evropa in izbrane države EU

V nadaljevanju so predstavljeni izbrani primeri iz več evropskih okolij, ki ponazarjajo, kako se podobni narativni vzorci FIMI prilagajajo različnim političnim in medijskim realnostim. Segment združuje nekatere primere iz Zahodnega Balkana (Srbija in Severna Makedonija) in iz držav EU in Srednje Evrope (Nemčija, Poljska, Češka in Slovaška). Primerjalno se prikaže, kako se narativi prenašajo iz izvornih kanalov v lokalne medijske ekosisteme in obstoj lokalnih razlik glede na nacionalno zgodovino in identiteto, a hkrati odtis podobnosti narativov. Ti primeri ne predstavljajo celovitega pregleda vseh pojavov v Evropi, temveč vzorec, ki omogoča razumeti ponovljivost narativnih struktur in razlike v načinu njihove implementacije med regijami.

Zahodni Balkan

Zahodni Balkan predstavlja posebej kompleksno okolje za ruske operacije FIMI. Regija, ki je zaznamovana z nestabilno državnostjo, etničnimi napetostmi, nepopolno evroatlantsko integracijo in kompleksnimi zgodovinskimi travmami, ponuja izjemno bogat nabor instrumentov za destabilizacijo in izkoriščanje.

V nadaljevanju so zajeti primeri, ki ponazarjajo načrtno delovanje medijskih mrež v regiji Zahodnega Balkana, vlogo Srbije kot vozlišča (*hub*) širjenja narativov ter način vpeljave in lokalizacije vsebin iz rusko povezanih portalov, kot je Sputnik Srbija, v lokalne medijske ekosisteme v obdobju od 2018 do 2021. Razviden je strukturiran model prenosa vsebin – od izvornih ruskih virov do lokalnih medijev – in njihovo prilagajanje nacionalnim političnim, zgodovinskim in kulturnim kontekstom.

Srbija kot primer prenosa in medijske amplifikacije geopolitičnih narativov

Analiza vsebin Sputnika v Srbiji kaže izrazito osredotočenost na tematike, povezane z NATO in EU. Balkanska izdaja ruskega državnega medija je že leta 2018 kazala opazno zanimanje za evroatlantske strukture, kar se odraža v visokem volumnu člankov na to temo. Na primer v samo trimesečnem obdobju od septembra do novembra 2018 je Sputnik Balkans objavil 671 člankov o EU in 862 člankov o NATO.²⁸

Poročanje Sputnik Srbije, kadar se nanaša na Rusijo in Zahod, je praviloma uokvirjeno na način, ki Zahod prikazuje kot agresivnega, destabilizacijskega ali hegemonističnega akterja. Skozi Sputnikove vsebine se ruski narativi reproducirajo tudi v srbskih tabloidnih in politično usmerjenih medijih. Med naključno izbranimi, a ilustrativnimi primeri naslovov v medijih so tudi:

- “Jasan signal: NATO spreman za konfrontacijo sa Rusijom” (16. 2. 2021, Sputnik Srbija)
- “Nova zvanična NATO strategija: Agresivne namere protiv Rusije i Kine zarad globalističkih interesa” (18. 2. 2021, Sputnik Srbija)²⁹
- “OPASAN PLAN DŽOZEFA BAJDENA I ANGELE MERKEL! Oterati Rusiju i Kinu iz Srbije!” (Informer, 28. 1. 2021)

---

²⁸ Metodjeva, A. (2019). *Russian Narrative Proxies in the Western Balkans*. German Marshall Fund of the United States, str. 6. <https://www.jstor.org/stable/resrep21239>

²⁹ Brey, Dr. T. (2022). *Russian Media in the Balkans - Case study: How Moscow's propaganda influences Serbia*. Friedrich-Naumann-Stiftung für die Freiheit Truman-Haus. stran 11. <https://shop.freiheit.org/#!/Publikation/1189>

- “Ameri hteli da ubiju Vučića!” (Alo, 30. 4. 2019)
- “EU plaća udar na Vučića” (Informer, 6. 3. 2020)
- “CIA se kocka na Vučićevu glavu” (Srpski telegraf, 25. 5. 2018)
- “NATO i ISIS pripremaju haos na Svetskom prvenstvu” (Alo, 6. 6. 2018)
- “Ludaci sa Zapada pripremaju ozbiljna zločine. 18.000 NATO vojnika priprema udar na Putina!” (Informer, 5. 6. 2018)
- “SAD i NATO su u ratu sa Rusijom u Srbiji” (Informer, 7. 6. 2018)³⁰

Glede na politično usmeritev Srbije k vključitvi v EU in upoštevajoč, da so EU in ZDA podpirale vključevanje Srbije v evroatlantske strukture, se takšna strateška usmeritev v medijski retoriki ne odraža.

Med osrednjimi narativi, identificiranimi v Srbiji, so: NATO kot agresor, EU kot politično in institucionalno šibka ter razdeljena organizacija, ZDA kot akter, ki spodbuja ustvarjanje “Velike Albanije”, ter Rusija kot zanesljiv partner. Rusija je predstavljena kot politična, vojaška in gospodarska alternativa Zahodu.³¹ Zahod je predstavljen kot agresivna, hegemonistična in destabilizacijska sila, hkrati pa kot šibek in notranje razdeljen akter, medtem ko je Rusija prikazana kot zaščitnica in zaveznica, zlasti Srbov.³²

Vsebinska obravnava kaže, da so ti narativi oblikovani po jasnem vzorcu³³:

- NATO je predstavljen kot sila, ki se širi in spodbuja konflikte ter naj bi imela ključno vlogo pri destabilizaciji Zahodnega Balkana;
- Evropska unija je prikazana kot politično razklana in institucionalno neučinkovita struktura, ki deluje pod vplivom ZDA in NATO, pri čemer se poudarja, da proces širitve regiji ne prinaša dejanskih koristi;
- Združene države so uokvirjene kot agresiven hegemon, ki zasleduje lastne enopolne interese, medtem ko so druge zahodne države prikazane kot podrejeni akterji brez lastne avtonomije;
- v širšem okviru je Zahod predstavljen kot subjekt, ki uporablja hibridne metode delovanja, podpira skrajne skupine, selektivno interpretira mednarodno pravo in ogroža tradicionalne družbene in verske vrednote v regiji.

Poseben pomen imajo zgodovinski narativi, zlasti reference na bombardiranje NATO leta 1999 in prikaz Srbov kot trajnih žrtev Zahoda. Zgodovinske travme so instrumentalizirane za utrjevanje obstoječih protizahodnih sentimentov in reinterpetacijo razpada Jugoslavije. V kontrastu s “sovražnim” Zahodom je Rusija predstavljena kot zaščitnica, ki deli zgodovinske, verske in kulturne vezi z regijo ter varuje tradicionalne vrednote.

³⁰ Brey, Dr. T. (2022). *Russian Media in the Balkans - Case study: How Moscow's propaganda influences Serbia*. Friedrich-Naumann-Stiftung für die Freiheit Truman-Haus. Stran 17–18. <https://shop.freiheit.org/#!/Publikation/1189>

³¹ Metodjeva, A. (2019). Russian Narrative Proxies in the Western Balkans. German Marshall Fund of the United States, stran 18. <https://www.jstor.org/stable/resrep21239>

³² Masters dissertaion, University of Glasgow, DCU, University of Trento, Charles University: Russia's Anti-Western Narratives in the Western Balkans: A Content Analysis of RT Balkan and Sputnik Srbija, Supervisor: prof. PhDr. Emil Aslan, Ph.D., July 2024, stran 58.

<https://dspace.cuni.cz/bitstream/handle/20.500.11956/197769/120485659.pdf?sequence=1&utm>

³³ Masters dissertaion, University of Glasgow, DCU, University of Trento, Charles University: Russia's Anti-Western Narratives in the Western Balkans: A Content Analysis of RT Balkan and Sputnik Srbija, Supervisor: prof. PhDr. Emil Aslan, Ph.D., July 2024, stran 59.

<https://dspace.cuni.cz/bitstream/handle/20.500.11956/197769/120485659.pdf?sequence=1&utm>

Ti narativi ne delujejo zgolj na ravni diskreditacije Zahoda, temveč prispevajo k poglobljanju regionalnih napetosti in ustvarjanju percepcije, da je Zahod grožnja stabilnosti Zahodnega Balkana. V širšem strateškem okviru so lahko uporabljeni za spodkopavanje zaupanja v evroatlantsko integracijo in utrjevanje Rusije kot alternativnega geopolitičnega pola v regiji.

Severna Makedonija kot primer digitalne amplifikacije in prilagoditve proruskih narativov

V kontekstu zgoraj predstavljene analize Srbije kot regionalnega vozlišča širjenja ruskih narativov je Severna Makedonija primer države, kjer se isti narativni vzorci prilagajajo drugačnemu političnemu okolju. Kljub vstopu v NATO (2020) in statusu kandidatke za EU ostaja Severna Makedonija ena izmed najbolj izpostavljenih držav v regiji. Skupaj s Srbijo in Bosno in Hercegovino tvori trikotnik, v katerem Rusija vztraja s koordiniranimi informacijskimi operacijami, ki ciljajo na zaviranje evroatlantske integracije, destabilizacijo demokratičnih institucij in ohranjanje področja vplivne sfere.

Poročilo organizacije *Citizens Association MOST / Fighting False News Narratives (FN)*, ki je sistematično spremljalo in analiziralo rusko propagando, vpliv in dezinformacije v Severni Makedoniji med letoma 2022 in 2024, dokumentira eno najpodrobnejših primerljivih analiz FIMI v regiji.

Ključni podatki monitoringa (Severna Makedonija, 2023/2024)

Analiza dokumentira 2793 člankov in 685 edinstvenih objav na Facebooku z dezinformacijsko vsebino, objavljenih na 172 portalih in razširjenih prek 9544 objav na 856 edinstvenih Facebookovih straneh/skupinah z več kot 22 milijoni sledilcev – kar pomeni, da je skupna dosežnost primerljiva s celotno registrirano bazo uporabnikov Facebooka v Severni Makedoniji večkrat. Skupno je bilo zabeleženih 239.515 interakcij. Posebej relevanten je premik strategije: v primerjavi s prejšnjim letom (2022/2023) se je produkcija vsebin na portalih zmanjšala, medtem ko se je produkcija vsebin na Facebooku podvojila, infrastruktura pa razširila za 35 odstotkov.³⁴

Poročilo zajema ključne narative v Severni Makedoniji v letih od 2022 do 2024 in jih postavlja v širši narativni okvir.

Rusija kot zagovornik “svobodnega sveta” in multipolarnosti – protizahodno/prorusko geopolitično okvirjanje

Eden najpomembnejših premikov v strategiji ruskih operacij FIMI v Severni Makedoniji je bil prehod od utemeljevanja vojne k pozicioniranju Rusije kot voditelja “svobodnega sveta” in graditelja novega multipolarnega reda. Narativ “multipolarni svet” je bil prisoten 9 mesecev od 13 analiziranih in je dosegel vrhunec ob vrhu BRICS avgusta 2023. Rusija je bila prikazana ne le kot žrtev zahodne provokacije, temveč kot aktivna alternativa zahodni hegemoniji – kar je v kontekstu balkanske ambivalentnosti do Zahoda posebej resonanten okvir.

Humanitarni simboli in pacifistični jezik – pranje miru in moralna inverzija

Stranka Levica je v Severni Makedoniji propagirala narativ nevtralnosti (“Severna Makedonija naj ostane nevtralna glede ruske agresije na Ukrajino”), ki je bil uokvirjen kot humanitarna in miroljubna pozicija. V resnici je ta narativ funkcionalno podpiral ruske zahteve po omejitvi zahodne podpore Ukrajini. Gverilska akcija Levičine mladine, ki je preimenovala park “Ukrajina” v park “ASNOM”, simbolizira instrumentalizacijo nacionalne identitete za prorusko agendo.

Pravoslavno bratstvo kot super-narativ – pranje miru in moralna inverzija

Najpomembnejši in najvztrajnejši narativ v Severni Makedoniji v obdobju 2023/2024 je bil “slovansko-pravoslavno bratstvo” – prisoten 11 od 13 mesecev in z absolutno največjim številom objav na Facebooku (1037 od vseh zabeleženih). Ta narativ je funkcionalno “miroljuben” v retorični obliki (bratstvo, skupne vrednosti, religiozna solidarnost), a v resnici deluje kot vektor ruske geopolitične agende.

---

³⁴ Aleksoska, Rosana in Aleksov, Darko. *Russian Propaganda Influence and Disinformation in North Macedonia*. Yearly report 2023 – 2024, 2024 Citizens Association MOST/ Fighting False News Narratives (FN).

Delegitimizacija institucij in elit – spodkopavanje makedonskih institucij

Narativ “spodkopavanje institucij Severne Makedonije s strani proruskje infrastrukture” je bil eden od petih najpomembnejših narativov po številu objav na Facebooku (476 objav). Napadi so ciljali na vlado, predsednika, zunanjo politiko (zlasti odločitev o dobavi helikopterjev Ukrajini) in strateško partnerstvo z Zahodom. Makedonski proruski glasovi so napade na institucije usklajevano razširjali skupaj z ruskimi uradnimi sporočili, kar je dokaz koordinirane informacijske operacije.

Anti-NATO narativi in 1999 – konspirativni protiglobalizem

Anti-NATO narativi so bili sistematično prisotni čez celotno analizirano obdobje. Temeljili so na dveh ključnih zgodovinskih referencah: bombardiranju Jugoslavije 1999 in Prespanskem sporazumu, ki je Severni Makedoniji omogočil vstop v NATO. Oba sta bila prikazana kot primer zahodnega vmešavanja v notranjo politiko, kršenja mednarodnega prava in neupravičenega nadzora nad makedonsko suverenostjo. Izjava Lavrovova iz leta 2018, da je bila Severna Makedonija “prisiljena vstopiti v NATO”, je bila reciklirana in distribuirana v novem kontekstu.

Primerjava Srbije in Severne Makedonije kaže na prilagoditev iste strateške matrice različnim političnim realnostim, vendar so v obeh primerih temeljni narativi podobni: NATO kot agresor, EU kot šibka in neiskrena organizacija, ZDA kot hegemonistični akter, Rusija kot zaščitnica tradicionalnih vrednot. V Srbiji se to reproducira skozi gosto prepleten medijski sistem, ki deluje kot regionalni hub. V Severni Makedoniji pa je bolj izrazit digitalni model amplifikacije prek Facebookove infrastrukture.

Nameni tovrstnega delovanja, kot jih povzema Brey³⁵, so večplastni:

- pojasnjevanje ruske zunanje politike z namenom ustvarjanja razumevanja in odobravanja,
- predstavljanje ruske vojaške tehnologije kot superiorne zahodni,
- glorifikacija Putina kot idealnega državnika,
- podpora srbski politični eliti in slabitev opozicije,
- dokazovanje, da so zahodne demokracije obsojene na neuspeh,
- uveljavljanje superiornosti ruskega političnega, gospodarskega in družbenega sistema,
- sejanje razdora med državami nekdanje Jugoslavije,
- zaviranje približevanja evroatlantskim strukturam,
- prepričevanje, da je sodelovanje z Rusijo bolj koristno kot sodelovanje z Zahodom.

V kontekstu Srbije sta v ospredju utrjevanje obstoječe geopolitične ambivalence in krepitev vpliva. V kontekstu Severne Makedonije pa predvsem erozija zaupanja v že dosežene evroatlantske korake. V obeh primerih gre za dolgoročno strategijo, ki ne cilja nujno na takojšnje geopolitične premike, temveč na postopno ustvarjanje percepcije Zahoda kot nezanesljivega in destabilizacijskega akterja ter Rusije kot legitimne alternative.

Države EU

Ruski informacijski vpliv v državah članicah EU ni nov pojav, temveč kontinuiran proces, ki se je po začetku agresije na Ukrajino izrazilo intenziviral. V mnogih pogledih se narativni vzorci, opaženi na Zahodnem Balkanu,

---

³⁵ Brey, Dr.T. (2022). *Russian Media in the Balkans - Case study: How Moscow's propaganda influences Serbia*. Friedrich-Naumann-Stiftung für die Freiheit Truman-Haus, stran 24. <https://shop.freiheit.org/#!/Publikation/1189>

ponavljajo tudi v državah EU, vendar se prilagajajo drugačnemu institucionalnemu, medijskemu in varnostnemu okolju. Pred začetkom obsežne invazije na Ukrajino februarja 2022 so pomembno vlogo pri širjenju proruskih narativov v evropskem informacijskem prostoru igrali državno financirani mediji, kot sta Sputnik in RT. Po omejitvi njunega delovanja v EU na podlagi sankcij Sveta EU marca 2022 se je distribucijska infrastruktura preusmerila na alternativne spletne portale, anonimne domene in predvsem na družbena omrežja, kjer so bile vzpostavljene nove mreže, pogosto pod drugačnimi imeni in z manj očitno institucionalno povezavo z Rusijo.

Evropska služba za zunanje delovanje (EEAS) prek enote EUvsDisinfo že od leta 2015 sistematično dokumentira prokemeljske dezinformacijske kampanje v državah EU. Letna poročila EEAS o tujem manipuliranju z informacijami (*FIMI reports*)³⁶ poudarjajo, da se ruski narativi osredotočajo na spodkopavanje zaupanja v demokratične institucije, polarizacijo družbe in erozijo podpore Ukrajini. EUvsDisinfo v več analizah izpostavlja, da se ruski diskurz v EU pogosto osredotoča na tri strateške teme: delegitimizacijo EU kot političnega projekta, diskreditacijo NATO kot agresivnega zaveznika in prikazovanje Rusije kot racionalnega akterja, ki zgolj reagira na zahodno provokacijo.

Po začetku agresije v Ukrajini so se komunikacijske kampanje dodatno okrepile. Evropski observatorij za digitalne medije (EDMO – *European Digital Media Observatory*) je v mesečnem poročilu marca 2022 ugotovil, da je bila dezinformacija, povezana z Ukrajino, "največji dezinformacijski pojav, kadarkoli zabeležen v mesečnih poročilih EDMO". Analiza je vključevala 20 organizacij za preverjanje dejstev (med drugim AFP, Correctiv, Oštro ipd.), ki so pokrivalo 23 držav članic EU in Norveško. Študija je identificirala več ključnih narativov, ki so marca 2022 krožili po EU³⁷:

- da je ruska invazija na Ukrajino upravičena (npr. domnevni genocid nad rusko govorečim prebivalstvom v Donbasu, domnevno kršenje dogovorov iz leta 1991, uničenje ameriških bioloških laboratorijev),
- da so Ukrajinci oziroma ukrajinske sile nacistične,
- zahodni tradicionalni mediji širijo lažne informacije ali manipulirane podobe (npr. glede pokola v Buči ali bombardiranja bolnišnice v Mariupolu),
- ukrajinski begunci so nasilni, kriminalni ali ekstremistični,
- v Evropi vlada pretiran "rusofobni" sentiment,
- da so gospodarske posledice vojne in sankcij v EU bistveno hujše, kot kažejo uradne analize.

Podobne ugotovitve so zabeležene v analizah DisinfoLab, ki dokumentira pojav mrež, kot je operacija Doppelgänger, v kateri so bile ustvarjene lažne kopije uglednih evropskih medijev za širjenje manipuliranih vsebin. EEAS v svojih poročilih navaja, da se po letu 2022 ruske operacije vse pogosteje zanašajo na decentralizirane, večjezične in modularne kampanje, ki kombinirajo lažne spletne portale, vplivneže, bot-mreže in oglaševalske infrastrukture.

Skupni imenovalac ruskih narativov v EU ostaja konsistenten s tistimi na Zahodnem Balkanu: NATO je predstavljen kot eskalacijski akter, EU kot politično šibka ali manipulativna struktura, zahodne vlade kot nelegitimne ali pod vplivom elitnih interesov, medtem ko je Rusija predstavljena bodisi kot žrtev bodisi kot nosilka alternativnega, multipolarnega reda. Razlika je predvsem v stopnji sofisticiranosti in ciljanja – v državah EU so kampanje pogosto bolj segmentirane, osredotočene na specifične nacionalne teme (energija, inflacija, migracije, volitve) in izkoriščajo domače bodisi družbene bodisi politične napetosti in ključne procese, kot so volitve.

---

³⁶ [EEAS FIMI reports](#)

³⁷ European Digital Media Observatory EDMO, A Ukraine Related disinformation tsunami hit Europe in March, 1 – 31 Marec 2022, Editor: Tommaso Canetta, Pagella Politica/Facta.

V primerjavi z Zahodnim Balkanom, kjer je prisotna močna regionalna medijska infrastruktura srbskega vozlišča, sta v EU opazni večja fragmentacija in digitalna modularnost operacij. Kljub temu ostaja strateški cilj podoben: zmanjšati podporo Ukrajini, poglobiti notranje razpoke v evropskih družbah in oslabiti evroatlantsko kohezijo.

Nemčija kot primer prilagojenih narativov FIMI v kontekstu EU

Analiza poročila *Disinformation Landscape in Germany, July 2025* (EU DisinfoLab) kaže, da Nemčija predstavlja enega najpomembnejših in dolgoročnih ciljev ruskih FIMI.³⁸ Nemčija je bila tarča ruskih propagandnih aktivnosti že pred obsežno invazijo na Ukrajino leta 2022, po začetku vojne pa so se operacije dodatno intenzivirale.

Podobno kot na Zahodnem Balkanu se tudi v Nemčiji pojavljajo konsistentni narativi o agresivnem NATO, neučinkoviti ali razpadajoči EU in moralni dekadenci Zahoda. Razlika je predvsem v načinu implementacije: medtem ko v Srbiji deluje jasno prepoznavno regionalno vozlišče (Sputnik Srbija in z njim povezana medijska mreža), je v Nemčiji zaznati večjo sofisticiranost operacij in uporabo lažnih medijskih kopij in digitalnih kampanj.

Med najbolj izpostavljenimi operacijami v Nemčiji sta bili *Doppelgänger* in *Overload*, katerih cilj je bil vplivati na nemško javno mnenje, zlasti glede vojne v Ukrajini. V Nemčiji se pojavlja razvejana prorуска dezinformacijska kampanja, ki uporablja množico lažnih spletnih strani in lažnih profilov na družbenih omrežjih in vključuje ustvarjanje lažnih člankov in videov, ki delujejo, kot da prihajajo iz uveljavljenih medijskih hiš (npr. *T-online.de*, *Spiegel*, *Bild*, *FAZ*), a so v resnici ponarejeni in namenjeni širjenju proruskih sporočil. Kampanja uporablja računalniško generirane fotografije in lažne profile, ki delujejo kot del koordinirane "troll-armade", katerih edini namen je okrepiti strahove in negotovosti in družbi (npr. proti sankcijam proti Rusiji) ter diskreditirati uradne politike, ki podpirajo Ukrajino.³⁹ Ugotovljeno je bilo, da so se domene hitro selile med strežniki, ko so jih oblasti blokirale, kar kaže na hitrost in fleksibilnost operacije pri obvladovanju omejitev in preprečevanju izpostavitve. Namen teh kampanj je bil zmanjšati podporo Ukrajini, preusmerjati javno razpravo, spodkopavati zaupanje v institucije in poglobljati politične in družbene delitve.⁴⁰

Doppelgänger je primer sistematične in strateške uporabe digitalnih kanalov za penetracijo informacijskega prostora. Ta kampanja:

- **integrira več stopenj manipulacije** (ponarejene strani, lažni profili, avtomatizirane distribucije), kar sovпада z opisanimi "stopnjami" prenašanja narativov iz centralnih virov v javnost,
- **cilja evropska občinstva neposredno v njihovem jezikovnem in kulturnem okolju**, kar je primerljivo z lokalizacijo proruskih narativov tudi v državah, kot sta Srbija (tabloidni prevzemi) in Severna Makedonija (Facebook amplifikacija),
- **ustvarja in reproducira narative, ki zmanjšujejo zaupanje v demokratične institucije, institucije podpore Ukrajini in znotraj-zahodne koalicije**, kar je vsebinski imenovallec, ki se pojavlja tudi v drugih državah in regijah, ki jih obravnava poročilo.

Nemčija – Evropske parlamentarne volitve 2019

Pri analizi FIMI je časovna komponenta ključnega pomena. Vplivi na informacijsko okolje se ne pojavijo nenadoma, temveč se gradijo postopno, čez leta ponavljanja, prilagajanja in umeščanja narativov v lokalne razprave. Prav ta dolgotrajnost omogoča, da se določeni interpretativni okviri sčasoma naturalizirajo – postanejo del domačega političnega diskurza in se reproducirajo tudi brez neposredne vidne povezave z izvornimi akterji.

---

³⁸ EU DisinfoLab. (2025). *Disinformation landscape in Germany*. https://www.disinfo.eu/wp-content/uploads/2025/08/20250714_Disinfo-landscape-in-Germany-v2-2.pdf

³⁹ L. Wednand, S. Steurethaler, S. Loelke. (2022). *Putin's Troll Army attacks Germany*. https://www.t-online.de/nachrichten/deutschland/gesellschaft/id_100042596/ukraine-krieg-prorussische-kampagne-das-steckt-hinter-den-fake-artikeln.html

⁴⁰ EUvsDisinfo. (2024). *Doppelgänger Strikes Back: Unveiling FIMI Activities Targeting European Parliament Elections*. <https://euvsdisinfo.eu/doppelganger-strikes-back-unveiling-fimi-activities-targeting-european-parliament-elections/>

Zaprte ali omejitve delovanja medijev, kot sta RT in Sputnik v EU, zato ne pomeni nujno izginotja narativov, temveč le preoblikovanje njihove distribucije. Ko se enkrat uspešno lokalizirajo, lahko preživijo v domačih medijskih in političnih okoljih ter se ponovno aktivirajo ob politično občutljivih trenutkih – zlasti ob volitvah.

Primer Nemčije pred evropskimi parlamentarnimi volitvami leta 2019 jasno ponazarja ta proces. Že pred začetkom vojne v Ukrajini so se pojavljali narativi o bližnjem razpadu EU in o nesmiselnosti evropskega projekta. V poročanju RT je novinarka Jasmin Kosubek intervjuvala Marka Kralla, nemškega ekonomista, ki je napovedoval finančni kolaps razsežnosti, ki naj bi vodil k razpadu EU, in zagovarjal izstop iz Unije. Takšna vsebina kaže uspešno lokalizacijo širšega narativa o bližnjem razpadu EU.⁴¹

V istem obdobju je Sputnik poročal, da evropske vrednote služijo zgolj kot krinka za širitev EU in njene “ekspanzionistične ambicije”, ob tem pa poudarjal, da volitve v EU “ne prinesejo nobene razlike” in da je retorika o skupnih vrednotah farsa.⁴² Ta dva narativa – EU kot agresivni, ekspanzionistični projekt ter hkrati kot neučinkovita in razpadajoča struktura – sta na prvi pogled kontradiktorna, vendar se strateško dopolnjujeta. Eden delegitimira EU kot nevarno silo, drugi kot nekompetentno in brez prihodnosti. Oba pa delujeta v smeri erozije zaupanja.

Podoben vzorec je zaznaven tudi na Zahodnem Balkanu, kjer je EU hkrati predstavljena kot hegemon, ki vsiljuje svoje odločitve, in kot šibka, razdeljena tvorba na robu razpada. V primeru Nemčije in Zahodnega Balkana so temeljni elementi podobni: delegitimizacija institucij, polarizacija družbe, instrumentalizacija zgodovinskih in identitetnih vprašanj ter ustvarjanje percepcije, da je Zahod – bodisi kot EU bodisi kot NATO – agresiven, licemeren ali neučinkovit.

Časovna vztrajnost teh narativov kaže, da operacije FIMI niso vezane zgolj na posamezne dogodke, temveč na dolgoročno oblikovanje percepcij. Volitve predstavljajo posebej primeren trenutek za aktivacijo že prisotnih narativov, saj omogočajo njihovo ponovno kroženje, prilagoditev aktualnemu političnemu kontekstu in vključitev v domače politične agende.

Prav zato je razumevanje zgodovinskega razvoja narativov ključno: tudi če institucionalni nosilci, kot sta Sputnik in RT, izgubijo neposreden dostop do evropskega medijskega prostora, lahko vsebinski okvirji, ki so jih vzpostavili, ostanejo prisotni in vplivni še dolgo po formalni omejitvi njihovega delovanja.

Nemški primer jasno kaže, da operacije FIMI niso omejene na periferne ali politično nestabilne regije, temveč sistematično ciljajo tudi osrednje države EU. Hkrati potrjuje, da se ruski narativi prilagajajo nacionalnemu kontekstu, vendar ohranjajo konsistentno strateško funkcijo: oslabiti enotnost EU in NATO ter zmanjšati zaupanje državljanov v lastne demokratične institucije.

Poljska in širša srednjeevropska regija: sistematičnost, prenos in prilagoditev narativov

Poljski primer potrjuje, da se ruski vzorci FIMI, opaženi v Nemčiji in na Zahodnem Balkanu, dosledno pojavljajo tudi v srednjeevropskem prostoru. Predvsem po letu 2022 je Poljska postala tarča vsebinsko usklajenih in ponavljajočih se dezinformacijskih kampanj, ki so sledile širšim prokremeljskim narativnim matricam. Ne gre za izolirane incidente, temveč za koordiniran niz aktivnosti, katerih cilj je bil oblikovati javno mnenje, zmanjševati zaupanje v institucije in slabiti družbeno kohezijo in poljsko-ukrajinske odnose.

Podobno kot v Nemčiji in na Balkanu so bile tudi na Poljskem v ospredju teme suverenosti, varnosti in zgodovinskih interpretacij. Poseben poudarek na Poljskem pa je bila tema migracij. Leta 2022 so se širili narativi o “ukrajinizaciji” Poljske in o tem, da Poljaki postajajo “državljeni drugega razreda”, vključno z lažnimi trditvami

---

⁴¹ Dr. Spahn, Susanne. (2021). *Russian Media in Germany, How Russian Information Warfare and disinformation have affected Germany*, Institut für Strategie- Politik- Sicherheits- und Wirtschaftsberatung ISPSW, 2021, stran 18. https://www.ispsw.com/wp-content/uploads/2021/06/766_Spahn.pdf

⁴² Dr. Spahn, Susanne. (2021). *Russian Media in Germany, How Russian Information Warfare and disinformation have affected Germany*, Institut für Strategie- Politik- Sicherheits- und Wirtschaftsberatung ISPSW, 2021, stran 18 in 19. https://www.ispsw.com/wp-content/uploads/2021/06/766_Spahn.pdf

o privilegiranem dostopu Ukrajincev do javnih storitev. Cilj je bil ustvariti občutek nepravilnosti in poglobiti napetosti med domačim prebivalstvom ter ukrajinskimi begunci. Gre za enak strukturni vzorec kot drugod: prikazovati zunanjepolitično usmeritev vlade kot škodljivo za lastne državljane.

V drugi polovici leta 2022 so se kampanje usmerile v teritorialna vprašanja, zlasti v trditve o domnevnem referendumu za priključitev Lvova Poljski. Na ruskih kanalih Telegram so krožile ponarejene glasovnice z oznakami poljske državne volilne komisije, ki je navedbe zanikala. Narativ ni bil namenjen le destabilizaciji poljsko-ukrajinskih odnosov, temveč tudi legitimiranju ideje o spreminjanju meja na podlagi referendumov, skladno z ruskimi argumentacijami glede ukrajinskih ozemelj.⁴³

Dogodki leta 2022 kažejo na ponavljajoče se tematske sklope: ustvarjanje družbenih napetosti, diskreditacija institucij, utrjevanje narativa o vojaški eskalaciji in normalizacija ruskih geopolitičnih interpretacij. Skupne značilnosti teh kampanj so bile uporaba Telegrama kot izvorne točke širjenja, uporaba ponarejenih dokumentov in vizualnega gradiva ter čustveno nabit diskurz.

Analiza AMO ponuja uporaben primerjalni okvir za razumevanje, kako se prokremeljski narativi prenašajo in prilagajajo v srednjeevropski regiji. Ugotovitve kažejo, da se v Poljski, Češki in na Slovaškem pojavlja jedro vsebinsko sorodnih narativov, ki se nato prilagajajo nacionalnemu kontekstu.

Prvič, AMO izpostavlja, da so glavne tematske osi v vseh treh državah "skoraj enake", pri čemer so v ospredju narativi o "izgubljeni suverenosti", o domnevno "rusofobnih" ali "fašističnih" elitah in o gospodarskih težavah kot posledici protiruske politike oziroma sankcij.⁴⁴ Ti osnovni narativni vzorci so bili zaznani tudi na Zahodnem Balkanu: narativ o marionetnih vladah in izgubljeni suverenosti ter v Nemčiji s poudarkom na EU kot neučinkoviti ali razpadajoči strukturi, ki deluje proti interesom lastnih državljanov. Skupni imenovalac je delegitimacija nacionalne zunanje politike in evroatlantske usmeritve države.

Drugič, AMO opozarja, da se poleg skupnega jedra pojavljajo tudi državno-specifične prilagoditve. V Poljski je po letu 2022 pomembno mesto zavzel narativ o domnevnem poljskem imperializmu in agresivnosti, vključno s trditvami o poljskih ambicijah glede zahodne Ukrajine.⁴⁵ Ta narativ je analitično pomemben, saj predstavlja zrcalno inverzijo ruskih dejanj: s tem ko se Rusija sooča z obtožbami o agresiji in teritorialni ekspanziji, se podobna logika pripisuje Poljski. Gre za primer moralne inverzije, ki jo opažamo tudi v drugih kontekstih – na primer pri prikazovanju EU ali NATO kot agresivnih struktur, medtem ko je Rusija predstavljena kot obrambni akter.

Tretjič, publikacija AMO izpostavlja ključno vlogo domačih političnih in medijskih akterjev kot t. i. "transmitterjev" narativov. V Poljski so bili prokremeljski okvirji reproducirani in amplificirani tudi prek nekaterih skrajno desnih političnih akterjev in medijskih platform. Ključni vzorec tako ni neposredna "uvožena propaganda", temveč proces, v katerem se tuji narativ preplete z domačimi političnimi interesi in postane del notranjepolitičnega diskurza.

Četrto, AMO poudarja kontinuiteto narativov pred in po začetku obsežne invazije na Ukrajino leta 2022. Tematski grozdi, kot so "izguba suverenosti" in "rusofobne elite", so bili prisotni že v predvojnem obdobju (npr. analiza vsebin Sputnik Polska 2019–2020) in so se po februarju 2022 prilagodili novemu kontekstu – sankcije so bile predstavljene kot diktat Bruslja ali Washingtona, vojaška pomoč Ukrajini kot nepotrebno tveganje za

---

⁴³ Zadorožna Marlena, Butuc Marin. (2024). *Russian disinformation in Moldova and Poland in the context of the Russo-Ukrainian war*, Security and Defence Quarterly. <https://securityanddefence.pl/pdf-189686-113015?filename=Russian-disinformation-in.pdf>

⁴⁴ AMO. (2023). *Major pro-Kremlin Disinformation Narratives and their Transmitters in Poland, Czechia and Slovakia*, Policy Brief, June. <https://www.amo.cz/wp-content/uploads/2023/06/AMO-Pro-Russian-Narratives-in-Czech-Republic-Slovakia-and-Poland.pdf>

⁴⁵ AMO. (2023). *Major pro-Kremlin Disinformation Narratives and their Transmitters in Poland, Czechia and Slovakia*, Policy Brief, June. <https://www.amo.cz/wp-content/uploads/2023/06/AMO-Pro-Russian-Narratives-in-Czech-Republic-Slovakia-and-Poland.pdf>

nacionalno varnost.⁴⁶ Ta kontinuiteta potrjuje, da operacije FIMI niso omejene na krizne trenutke, temveč izkoriščajo že obstoječe narativne okvire, ki se ob politično občutljivih dogodkih, kot so volitve ali varnostne krize, ponovno aktivirajo.

Skupno gledano analiza AMO potrjuje širši vzorec, znan tudi v Nemčiji in na Zahodnem Balkanu: obstaja stabilna, ponovljiva narativna matrica (izgubljena suverenost, agresivni Zahod, gospodarska škoda, moralna degeneracija), ki se nato prilagaja nacionalnim zgodovinskim, političnim in družbenim okoliščinam. Prav ta kombinacija kontinuitete in lokalizacije omogoča, da narativi preživijo institucionalne omejitve, migrirajo med platformami in se dolgoročno zasidrajo v posameznih informacijskih okoljih.

Zaključek: strukturna kontinuiteta narativov in slovenski kontekst

Primeri iz Zahodnega Balkana, Nemčije in srednjeevropskih držav, kot so Poljska, Češka in Slovaška, kažejo na prepoznavne in ponovljive vzorce ruskih narativov FIMI. Ne glede na različne politične, zgodovinske in institucionalne kontekste teh držav pa se pojavljajo enaki temeljni okviri, ki so nato lokalizirani in prilagojeni nacionalnim razmeram.

Na Poljskem, v Nemčiji in Zahodnem Balkanu se dosledno pojavlja ista strukturna logika:

- narativ o izgubljeni suverenosti, kjer so države prikazane kot marionete Bruslja, Washingtona ali NATO,
- narativ o agresivnem Zahodu in NATO kot destabilizacijskemu dejavniku,
- narativ o šibki, razpadajoči ali licemerni EU,
- instrumentalizacija zgodovine, identitete in kolektivnih travm,
- uporaba volilnih ciklov kot priložnosti za amplifikacijo že obstoječih narativov.

Prvotno poročilo Inštituta Trivelis navaja narativne okvire, zaznane v kontekstu javnih diskusij v Sloveniji. Protizahodno/prorusko geopolitično okvirjanje v Sloveniji vsebinsko sovпада z evropskimi in regionalnimi primeri. EU, NATO in ZDA so predstavljeni kot glavni akterji geopolitične nestabilnosti, medtem ko je Rusija uokvirjena kot obrambna, racionalna in pragmatična sila, ki zgolj reagira na zahodne provokacije. Zahodne vlade so obtožene namernega stopnjevanja napetosti zaradi ohranjanja strateške prevlade, širjenja vojaškega vpliva in upravičevanja podpore Ukrajini.

Evropa, tudi Slovenija, je v tem okviru prikazana kot gospodarsko in varnostno izkoriščana s strani ZDA ali EU in kot nosilka stroškov konflikta, ki naj bi služil predvsem drugim interesom ali interesom elit. Ta narativ je neposredno primerljiv z nemškimi diskurzi o "ekonomskih posledicah sankcij" in s poljskimi trditvami o izgubi suverenosti zaradi zunanje politične orientacije.

Drugi prepoznan narativni okvir v Sloveniji – pranje miru in moralna inverzija – dodatno nakazuje kontinuiteto z regionalnimi primeri. Rusija je predstavljena kot zagovornica miru, stabilnosti in diplomacije, medtem ko so zahodne države prikazane kot hujskači vojne. Gre za mehanizem moralne inverzije, opažen v Nemčiji, na Poljskem in Balkanu: odgovornost za konflikt se prenese na Zahod, ruska dejanja pa so predstavljena kot nujna in obrambna. V tem diskurzu Ukrajina ni primarno žrtev agresije, temveč prizorišče geopolitičnega obračuna, v

---

⁴⁶ AMO. (2023). Major pro-Kremlin Disinformation Narratives and their Transmitters in Poland, Czechia and Slovakia, Policy Brief, June. https://www.amo.cz/wp-content/uploads/2023/06/AMO_Pro-Russian-Narratives-in-Czech-Republic-Slovakia-and-Poland.pdf

katerem naj bi Zahod instrumentaliziral konflikt. Stroški vojne, politični, gospodarski in varnostni, so predstavljeni kot posledica "zahodne agresije", ne pa kot rezultat ruske teritorialne invazije. Podobno kot v srednjeevropskih primerih se tudi v Sloveniji za opravičevanje invazije na Ukrajino uporabljajo pacifistični jezik, simboli in humanitarno uokvirjanje.

Primerjava kaže, da slovenski informacijski prostor ni izoliran, temveč del širšega evropskega vzorca. Narativi o agresivnem NATO, šibki ali manipulativni EU, izgubljeni suverenosti in o Rusiji kot moralnem "underdogu" oz. žrtvi, se sistematično pojavljajo v različnih državah in se prilagajajo lokalnim političnim razpravam – od migracij v Nemčiji, zgodovinskih vprašanj na Balkanu, suverenostnih tem v Poljski do varnostnih in zunanjepolitičnih debat v Sloveniji.

Skupni strateški cilj teh narativov ostaja enak: spodkopavanje zaupanja v demokratične institucije, poglobljanje polarizacije in ustvarjanje pogojev, v katerih bi javno nezadovoljstvo preraslo v politični pritisk za spremembo ali opustitev evroatlantskih zavez. Dolgoročna ponovljivost in prilagodljivost teh vzorcev potrjujeta, da ne gre za občasne informacijske incidente, temveč za konsistentno in večletno oblikovanje diskurznega prostora, v katerega je vključena tudi Slovenija.

Slovenija, kot že poudarjeno, ni izjema pri zunanjih vplivih na informacijski prostor. Analiza kaže, da so narativni vzorci, ki krožijo v slovenskih javnih razpravah, vsebinsko skladni s tistimi, ki jih že vrsto let zaznavajo vlade, raziskovalci, akademske skupnosti, nevladne organizacije, novinarji in strokovnjaki po Evropi. Gre za ponavljajoče se interpretativne okvire, ki so prisotni v različnih državah članicah EU in NATO, kar potrjuje, da so takšni vplivi širši evropski pojav, ne pa izoliran nacionalni primer.

Tovrstno informacijsko delovanje ima jasno strateško dimenzijo – zastopanje interesov tujih držav v evropskem informacijskem prostoru. Analiza kaže, da v obdobju poudarjene realpolitične dinamike velike sile aktivno uveljavljajo svoje interese, tudi skozi informacijske in vplivne operacije.

V tem kontekstu je razumljivo, da si Rusija, kot velika sila, prizadeva za večji vpliv in oslabitev enotnosti evropskih in evroatlantskih struktur, saj bi šibka, razdrobljena in notranje razdeljena Evropa pomenila manjšo sposobnost usklajenega političnega in varnostnega delovanja. Morebiti je to interes tudi drugih velikih sil.

Zato je nujno vzpostaviti sistematično, dolgoročno in metodološko dosledno spremljanje vnosa tujih narativov v evropski in slovenski informacijski prostor. Ne zadostuje zgolj občasno zaznavanje posameznih primerov ali odzivanje na izpostavljene incidente, temveč je potrebno kontinuirano analiziranje ponavljajočih se vzorcev, njihovih interpretativnih okvirov in načinov lokalizacije v domačih razpravah. Le s primerjalnim in časovno umeščenim pristopom je mogoče prepoznati, ali gre za spontano domačo razpravo ali za vsebinsko skladnost z že dokumentiranimi mednarodnimi narativnimi matricami.

Takšen pristop mora vključevati tudi jasno presojo strateškega namena in konkretnih učinkov teh narativov na družbeno kohezijo, zaupanje v institucije ter politično odločanje. Analiza ne sme ostati na ravni vsebinske podobnosti, temveč mora obravnavati funkcionalno dimenzijo – komu takšni okviri koristijo, kako vplivajo na javno razumevanje varnostnih in zunanjepolitičnih vprašanj ter ali prispevajo k polarizaciji ali eroziji demokratičnih procesov. Šele s takšno celovito analitiko je mogoče oblikovati utemeljen in sorazmeren odziv na izzive, ki jih prinaša tuje informacijsko delovanje.